

Kanser Hastalarında İlaç Tedavisi Karmaşıklığının Değerlendirilmesi

Sude Ayça Çifci¹, Elif Aras Atik¹, Aygin Bayraktar Ekincioğlu¹, Fatih Kuş², Ömer Dizdar², Fatma Alev Türker²

¹Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Klinik Eczacılık Ana Bilim Dalı, Ankara

²Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Medikal Onkoloji Bilim Dalı, Ankara

Amaç: Kanser hastalarının, kanser ve komorbiditeleri ile ilgili tedavileri nedeniyle ilaç tedavileri oldukça karmaşıktır. Çalışmanın amacı, kanser hastalarında hastaneye yatış sürecinin ilaç karmaşıklığı üzerindeki etkisini belirlemek, karmaşıklığın uyunca etkisini değerlendirmek ve yatış süresince gözlenen ilaç ilişkili sorunları(İLİS) tespit etmektir.

Gereç-Yöntem: Bu prospektif çalışma, Mayıs-Kasım 2022 tarihleri arasında Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Hastanesi yatan hasta servislerinde yürütülmüştür. Solid tümörü olan, ≥ 18 yaş, düzenli olarak en az bir ilaç kullanan, ECOG < 3 olan, hastanede kalış süresi > 48 saat olan hastalar çalışmaya dahil edilmiştir. Hastaların tedavi karmaşıklığı 'İlaç Tedavisi Karmaşıklık Ölçeği(İTKÖ)' ile yatış anında ve taburculukta, uyuncu ise 'İlaç Uyumunu Bildirim Ölçeği(İUBÖ)' ile yatış anında ve taburculuktan sonraki ilk poliklinik kontrollerinde değerlendirilmiştir. İLİS'in sınıflandırılması Avrupa Farmasötik Bakım Ağı-v9.1 kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Çalışma kapsamında 121 hasta(%41,3 kadın) değerlendirilmiş olup, ortalama yatış süresi 14,90($\pm 10,01$) gün ve Charlson Komorbidite İndeksleri 8,48($\pm 2,24$) olarak bulunmuştur.

Hastalarda en sık görülen kanser türleri; akciğer(%24,3), kolon(%15,6) ve meme kanseridir(%10,9). Hastaların ortalama İTKÖ puanı yatış esnasında 11,81 iken, taburculukta 16,88 olarak saptanmıştır($p=0,001$). Genel olarak; 88 hastada toplam İTKÖ puanlarında artma, 25 hastada azalma saptanmış, ancak 8 hastada değişim gözlenmemiştir. Hastaların tedaviye olan uyuncu(İUBÖ) puanları yatış esnasında 18,66 iken, taburculukta klinik eczacının da hekimlere eşlik ettiği hasta eğitimlerinin sonucunda 19,42 olarak bulunmuştur($p=0,001$). Yatış anında İTKÖ ve İUBÖ puanları arasında negatif zayıf korelasyon($r=-0,35$), taburculukta İTKÖ ve İUBÖ puanları arasında negatif orta korelasyon($r=-0,50$) saptanmıştır. Çalışma süresince 113 İLİS tespit edilmiş olup, bu sorunların 9(%7,96)'u kemoterapötiklerle ilişkili olarak saptanmıştır. Sorunlara yönelik hekimlere 104 öneri yapılmış ve önerilerin 89(%85)'u hekimler tarafından kabul edilmiştir.

Sonuç: Kanser hastalarında hastaneye yatışla birlikte ilaç tedavisinde karmaşıklıklar görülmekte; karmaşıklık arttıkça uyum azalmaktadır. Tüm bu sorunlar ve İLİS'ler hastaların kanser tedavi sürecini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle kanser hastalarının özellikle poliklinik tedavi izleminde multidisipliner sağlık ekibi, ilaç tedavisi karmaşıklığını göz önünde bulundurmalı ve hastayı ilaç ile ilgili konularda bilgilendirerek hastanın tedaviye olan uyuncunu arttırmayı hedeflemelidir.

Anahtar Kelimeler: ilaç ilişkili sorun, ilaç uyumu, klinik eczacı, tedavi karmaşıklığı